

POSTANOWIENIE

Dnia 3 lipca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Krzysztof Wiak (przewodniczący)

SSN Janusz Niczyporuk (sprawozdawca)

SSN Grzegorz Żmij

w sprawie ze skargi S. S.A. z siedzibą w miejscowości B.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w K. w sprawie o sygn.
[...],

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w K.

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 3 lipca 2025 r.,

1. **stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w K. w sprawie o sygn. akt [...] nastąpiła przewlekłość postępowania;**
1. **zaleca Sądowi Apelacyjnemu w K. wyznaczenie terminu posiedzenia apelacyjnego w sprawie [...] nie później niż w terminie trzech miesięcy od dnia doręczenia Prezesowi Sądu Apelacyjnego w K. odpisu niniejszego postanowienia;**
2. **przyznaje skarżącemu S. w B. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w K. sumę pieniężną w kwocie 2000 (dwa tysiące) złotych za okres od 13 kwietnia 2023 r. do 6 maja 2025 r.;**
3. **zwraca ze Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w K. na rzecz S. spółki akcyjnej z siedzibą w B. kwotę 200 (dwieście) złotych tytułem zwrotu opłaty od skargi;**
4. **zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w K. na rzecz S. z siedzibą w B. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

Janusz Niczyporuk Krzysztof Wiak Grzegorz Żmij

UZASADNIENIE

Skargą, która wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w K. V Wydział Cywilny (dalej: „Sąd Apelacyjny”) 18 kwietnia 2025 r., na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki S. S.A. (dalej także: „skarżąca” lub „powódka”), zastępowana przez profesjonalnego pełnomocnika, wniosła o:

1) stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w K., V Wydziałem Cywilnym pod sygn. akt [...];

2) wydanie Sądowi Apelacyjnemu w K. zaleceń zmierzających do podjęcia dalszych czynności procesowych, zmierzających do wydania rozstrzygnięcia w sprawie w wyznaczonym terminie;

3) zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz S. S.A. sumy pieniężnej w wysokości 10 000,00 zł;

4) w przypadku uwzględnienia skargi zwrot skarżącej uiszczonej opłaty sądowej w kwocie 200,00 zł oraz kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

W uzasadnieniu skargi podniesiono m.in., że 17 września 2021 r. powódka złożyła do Sądu Okręgowego w K. XIV Wydziału Gospodarczego (dalej: „Sąd Okręgowy”) pozew o zapłatę kwoty 92 759,28 złotych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. W wyniku jego rozpoznania 4 stycznia 2022 r. w sprawie pod sygn. akt [...] wydany został nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym. Wskutek złożonego przez stronę pozwaną sprzeciwu, Sąd Okręgowy 20 grudnia 2022 r. wydał wyrok zasądzając od pozwanej kwotę 35 123,96 złotych oraz koszty procesu. Następnie 27 czerwca 2023 r. powódka otrzymała z Sądu Apelacyjnego odpis apelacji pozwanej z 20 marca 2023 r., która wpłynęła do Sądu Okręgowego 24 marca 2023 r. Powódka złożyła odpowiedź na przedmiotową apelację 29 czerwca 2023 r., a następnie 21 lutego 2024 r. złożyła wniosek o rozpoznanie sprawy na posiedzeniu niejawnym, mając na uwadze fakt, iż w sprawie żadna ze stron nie złożyła wniosku o przeprowadzenie rozprawy, co niewątpliwie przyczyniłoby się do skrócenia postępowania. W dalszej

kolejności 7 stycznia 2025 r. powódka skierowała do Sądu Apelacyjnego wezwanie do bezzwłocznego rozpoznania (...), wskazując jednocześnie, iż od wydania wyroku przez Sąd Okręgowy upłynęło dwa lata, a brak rozpoznania apelacji strony pozwanej w takim terminie narusza prawo powódki do rozpoznania sprawy bez uzasadnionej zwłoki w rozumieniu art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r. poz. 1725, dalej: ustawa o skardze na przewlekłość postępowania).

Prezes Sądu Apelacyjnego w K., w odpowiedzi na skargę, wniósł o jej oddalenie. W uzasadnieniu odpowiedzi na skargę Prezes Sądu Apelacyjnego zwrócił uwagę, m.in. na to, że od dnia wniesienia pozwu nie upłynął jeszcze okres pięciu lat, a zatem brak jest podstaw do uznania, że sprawa toczy się przewlekłe. Stwierdził również, że w obecnej sytuacji kadrowej Wydziału, przy uwzględnieniu tendencji wzrostowej wpływu spraw, nie jest możliwe rozpoznawanie apelacji w terminach zadowalających strony. W odpowiedzi na skargę wyjaśniono również, że wpływ spraw do V Wydziału Cywilnego Sądu Apelacyjnego w K. wzrósł w sposób znaczący, co wywołuje narastanie zaległości, których sędziowie nie są w stanie likwidować, w szczególności ze względu na niewystarczającą obsadę kadrową Wydziału.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga na przewlekłość postępowania zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Na mocy art. 2 ust. 2 ustawy o

skardze na przewlekłość postępowania, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania. Stosownie do art. 5 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego dotyczy, nastąpiła przewlekłość postępowania, wnosi się w toku postępowania w sprawie.

Utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 12 maja 2005 r., III SPP 96/05, OSNP 2005, nr 23, poz. 384; 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120; 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121; 18 maja 2016 r., III SPP 53/16,; 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; 27 marca 2019 r., I NSP 88/18; 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22). Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku, w którym przekroczony został okres 12 miesięcy, w czasie których nie wyznaczono terminu rozprawy, automatycznie następuje przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy. Ocena spełnienia obowiązku rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie zależy od konkretnych okoliczności, a zatem wymaga uwzględnienia wielu czynników wpływających na tok postępowania. Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania ocenia się w każdej sprawie w sposób indywidualny, z uwzględnieniem wymienionych okoliczności.

Akta sprawy wraz z apelacją pozwanej wpłynęły do Sądu Apelacyjnego 13 kwietnia 2023 r., a 8 listopada 2023 r. wydano zarządzenie o doręczeniu apelacji pozwanej pełnomocnikowi powódki. Doręczenie apelacji nastąpiło 21 czerwca 2023

r. Następnie 29 lutego 2024 r. do Sądu Apelacyjnego wpłynęło pismo powoda z prośbą o wyznaczenie rozprawy. Dnia 15 marca 2024 r. Sąd Apelacyjny umieścił w Portalu Informacyjnym pismo do powódki, informujące, że sprawa podlega rozpoznaniu według kolejności wpływu. Dnia 7 stycznia 2025 r. powódka wezwała pismem Sąd Apelacyjny do bezzwłocznego rozpoznania sprawy (wyznaczenia terminu rozprawy apelacyjnej). Zarządzenie o wyznaczeniu terminu rozprawy dotychczas nie zostało wydane.

W świetle przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktycznych sprawy, nie ulega wątpliwości, iż czas oczekiwania na wyznaczenie rozprawy apelacyjnej w analizowanej sprawie został przekroczony i wynosi ponad 1,5 roku. W ocenie Sądu Najwyższego, w powyższych okolicznościach uzasadnione jest stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie [...] toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w K.

Dokonując oceny argumentacji podniesionej przez uczestnika postępowania, mającej wskazywać na bezzasadność skargi, w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że znaczny wpływ spraw, problemy kadrowe i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121). Obciążenie pracą, liczba spraw oraz stan kadry orzecniczej, co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony sądu. Jednak to na Państwie spoczywa obowiązek stworzenia warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120). Ostatecznie Sąd Apelacyjny jako jednostka reprezentująca Skarb Państwa ponosi zatem formalną odpowiedzialność za niewłaściwe wywiązywanie się przez Państwo z powyższego obowiązku.

Nie zasługuje na uwzględnienie również argumentacja Prezesa Sądu Apelacyjnego w Katowicach podnosząca, że w orzecznictwie ETPCz obecny jest pogląd, w myśl którego do przewlekłości dochodzi dopiero wówczas, gdy sprawa trwa w dwóch instancjach ponad 5 lat, co nie ma jeszcze miejsca w sprawie, które dotyczy skarga. Stanowiska tego nie można jednak traktować w sposób

automatyczny i bezrefleksyjny podobnie jak funkcjonującego na gruncie orzecznictwa Sądu Najwyższego, z górą rocznego okresu oczekiwania na wyznaczenie terminu posiedzenia w sprawie. Sąd drugiej instancji nie może wszak zasłaniać się przed zarzutem własnej opieszałości podnosząc sprawność postępowania sądu pierwszej instancji. A o opieszałości właśnie można mówić choćby w odniesieniu do podjęcia czynności mających na celu doręczenie apelacji, co skutkowało doręczeniem dopiero po upływie blisko 4 miesięcy.

Konsekwencją stwierdzenia, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w K. w sprawie [...] nastąpiła przewlekłość postępowania, jest obowiązek rozstrzygnięcia w przedmiocie żądania skarżącej o zasądzenie na jej rzecz kwoty 10 000 zł tytułem odpowiedniej sumy pieniężnej.

Orzekając o przyznaniu skarżącej od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w K. sumy pieniężnej w wysokości 2000 zł, Sąd Najwyższy uwzględnił, iż zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, minimalna wysokość sumy pieniężnej, jaką należy zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz skarżącej, wynosi 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość. Jednocześnie suma pieniężna nie może być niższa niż 2000 zł. Ponieważ postępowanie w niniejszej sprawie rozpoczęło się w 2022 r., na rzecz skarżącej od Skarbu Państwa Sądu Apelacyjnego w K. należy zasądzić kwotę 2000 zł.

Jednocześnie Sąd Najwyższy nie znalazł podstaw do przyznania skarżącej żądanej przez nią kwoty 10 000 zł. Sąd Najwyższy w niniejszej sprawie nie stwierdził szczególnych przesłanek za tym przemawiających, takich też nie przytoczyła skarżąca. Nie stwierdzono też działań Sądu Apelacyjnego, które utrudniałyby złożenie tej skargi. Zasądzana suma pieniężna w swojej istocie ma na celu rekompensatę zaistnienia i skutków przewlekłości postępowania. Z tych względów, w ocenie Sądu Najwyższego, kwota 2 000 zł rekompensuje zaistnienie i skutki przewlekłości postępowania.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 12 ust. 2 i 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, orzekł jak w pkt 1 i 3 sentencji postanowienia, na zasadzie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania rozstrzygnął jak w pkt 6 sentencji postanowienia. O zwrocie opłaty

(pkt 5 sentencji) Sąd Najwyższy orzekł kierując się art. 17 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania.

Z akt sprawy [...] Sądu Apelacyjnego w Katowicach nie wynika, aby w chwili wniesienia skargi na przewlekłość postępowania został wyznaczony termin posiedzenia w sprawie. Wobec powyższego Sąd Najwyższy, w pkt 2 sentencji postanowienia, na podstawie art. 12 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, zalecił Sądowi Apelacyjnemu w K. wyznaczenie terminu posiedzenia apelacyjnego w terminie 3 miesięcy od dnia zwrotu akt postępowania.

O kosztach postępowania skargowego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 w zw. z art. 394¹ § 3 i w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1935 ze zm.).

Janusz Niczyporuk

Krzysztof Wiak

Grzegorz Żmij

[r.g.]